

"גוונים שונים של ימין": הבחירות בישראל בעיני מצרים וירדן

אופיר וינטר ויהודה דיסקין | גיליון 2173 | 21 ביולי 2026

הבחירות הקרובות בישראל, שייערכו ב-27 באוקטובר, אינן נתפסות במצרים ובירדן כנושא ישראלי פנימי גרידא. הן מתוארות בכלי תקשורת ממסדיים בשתי המדינות כצומת אסטרטגי שעשוי להשפיע על האינטרסים הישירים שלהן, על עתיד הבעיה הפלסטינית ועל המרחב האזורי בכללותו. במקביל, ניתוח השיח בשתי המדינות חושף אמביוולנטיות: מצד אחד, פרשנים רבים אינם מסתירים את תקוותם להחלפת הממשלה הנוכחית בישראל. מצד שני, אותם פרשנים מביעים פסימיות לגבי שינוי המדיניות הצפוי תחת ממשלה ישראלית חלופית, בפרט בסוגיות יסוד הנוגעות לזירה הפלסטינית. לפי הקו הרשמי במצרים ובירדן, הבחירות אינן בין "ימין" ל"שמאל", אלא בין מפלגות המייצגות "גוונים שונים של ימין": ימין משיחי הדוגל בהתפשטות טריטוריאלית, בסיפוח שטחים ובשינוי הסטטוס-קוו בירושלים; וימין ביטחוני, שגם אם יתגלה כשותף נוח יותר, אינו צפוי לקדם פתרונות שורשיים לבעיות יסוד המעיבות על יחסיהן עם ישראל. חרף הספקות הרווחים במצרים ובירדן, לממשלה הבאה בירושלים ייפתח חלון הזדמנויות ייחודי – שראוי יהיה למצותו – לשיקום קשרי השלום עם קהיר ועמאן ולחילוצם מהשפל אליו נקלעו.

עיון בשיח המתנהל במצרים ובירדן לקראת הבחירות לכנסת ה-26 מגלה שתי מוסכמות שלכאורה סותרות זו את זו, אך למעשה מלמדות רבות על האופן שבו מביטות שתי המדינות על הפוליטיקה והחברה בישראל: המוסכמה הראשונה היא שהבחירות חשובות ביותר ומהוות פרשת דרכים. כך, למשל, הפובליציסט המצרי אוסאמה סראיא [כתב](#) במאי ביומון הממסדי "אל-אחראם" כי מדובר באירוע שעשוי להתגלות "כנקודת מפנה שתעצב את השלב הבא באזור כולו", בין היתר לאור מאמצי הממשלה הנוכחית לסכל באופן סופי ובלתי הפיך אפשרות לקדם בעתיד פתרון במתווה של שתי מדינות.

גם בירדן ניכרת גישה דומה, ולעיתים אף חריפה יותר. דוגמה לכך ניתן למצוא בדבריו של העיתונאי הירדני בסאם אל-בדארין. במאמר [שכתב](#) ביולי ביומון הבין-ערבי "אל-קדס אל-ערבי" טען כי "הפלת החונטה השלטת המושחתת בתל אביב הופכת כעת לחובה ירדנית ציבורית, לאומית ומוסרית". על פי התפיסה לה שותפים רבים מתומכי הארמון הירדני, המהלכים שנוקטת הממשלה הנוכחית בישראל עומדים בסתירה להסכם השלום עם ירדן ומאיימים על אינטרסים הנוגעים לביטחונה הלאומי של הממלכה; פוגעים באפוטרופסות ההאשמית במתחם אל-אקצא; מעודדים הגירת פלסטינים מהגדה המערבית לירדן; ובסופו של דבר חותרים לפתרון הבעיה הפלסטינית בתחומה ועל חשבונה.

מוסכמה שנייה, המתקיימת בד בבד עם הרצון בהחלפת הממשלה הנוכחית, היא הגישה הסקפטית ביחס לאלטרנטיבה שמציעה האפוזיציה הישראלית. הבחירות אינן מוצגות כמאבק בין שני גושים בעלי אידיאולוגיות שונות, אלא כמאבק בין זרמים שונים במחנה הימין. על פי קריאה זו, החברה הישראלית נעה ימינה לאחר טבח חמאס ב-7 באוקטובר 2023, ומחנה השלום הישראלי כמעט נמחק מעל המפה הפוליטית. לפיכך, ההבדלים בין שני הצדדים נוגעים בעיקר לסוגיות פנים, ובהן

הרפורמה המשפטית, גיוס חרדים לצה"ל והקמת ועדת חקירה ממלכתית לאירועי 7 באוקטובר – סוגיות משניות בעיני שכנותיה של ישראל, שמודדות אותה בעיקר לפי התנהלותה בזירה האזורית והפלסטינית.

לדוגמה, סגן ראש המכון המצרי למחקרים אסטרטגיים (ECSS), לואא' מוחמד אברהם אל-דוויירי, [העריב](#) במאי ש"כ לממשלה עתידית [בישראל] – בין אם יעמדו בראשה בנימין נתניהו, נפתלי בנט, יאיר לפיד או [אביגדור] ליברמן – תדבק במדיניות הנוכחית". סראיא מאל-אהראם [ציין](#) גם הוא כי אין בישראל הבדל מהותי בין הממשלה לאופוזיציה בשאלות שאותן הגדיר "הרות גורל". יתרה מכך, הוא טען כי עמדות "קיצוניות" ולוחמניות משתלמות יותר מבחינה אלקטורלית במציאות הפוליטית והחברתית השוררת בישראל.

בחירה בין "הרע" ל"רע במיעוטו"

חרף הספקנות השוררת במצרים ובירדן לגבי האופוזיציה הישראלית, ניכרת בשתי המדינות העדפה ברורה להחלפת הממשלה אחרי הבחירות. יש לכך שלושה הסברים מרכזיים: הראשון הוא אישי. ראש הממשלה, בנימין נתניהו, הפך במרוצת השנים לדמות מעוררת סלידה בקרב הציבורים במצרים ובירדן. הדבר היה נכון עוד לפני המלחמה העקובה מדם שפרצה ב-7 באוקטובר 2023, וסביר שמאז המצב רק החמיר. בסקר דעת קהל שערך מכון וושינגטון בשלהי 2022 נמצא כי רק 5% מהמצרים ראו בחיוב את חזרת נתניהו לשלטון. במקביל, בסקרים שפורסמו ביוני 2023 נמצא שכשני שלישי [מהמצרים](#) ו-72 אחוזים [מהירדנים](#) ראו אז את המחאות נגד ממשלת נתניהו כהתפתחות חיובית.

הלכי הרוח הציבוריים מקרינים גם על ההנהגות בשתי המדינות. היחסים בין נתניהו לנשיא מצרים, עבד אל-פתאח א-סיסי, היו בעבר תקינים ואף קרובים באופן יחסי. לאחר מינוי א-סיסי לנשיא ב-2014, נהגו שני המנהיגים לשוחח תדיר ונפגשו מספר פעמים לעיני המצלמות בשולי העצרת הכללית של האו"ם בניו יורק. ירושלים עודדה את וושינגטון לתמוך בשלטון החדש בקהיר, ושתי המדינות הידקו שיתופי פעולה בתחומי הביטחון והאנרגיה. בהדרגה, הורעו היחסים בין המנהיגים, בין היתר בשל המציאות בזירה הפלסטינית, כאשר מפרוץ המלחמה בעזה [נמנע](#) הנשיא המצרי ממפגשים גלויים ומשיחות טלפון פומביות עם נתניהו, חרף בקשות ישראליות ואמריקאיות.

הנתק השורר בין המלך עבדאללה לנתניהו חריף לא פחות. המשקעים בין הארמון הירדני ללשכת ראש הממשלה החלו עוד בתקופת המלך חוסיין, בעקבות ניסיון ההתנקשות הכושל ב-1997 בבכיר חמאס ח'אלד משעל בבירה עמאן. בהמשך, [העיבו](#) פרשיות נוספות על יחסי המנהיגים. למשל, קבלת הפנים המתוקשרת שערך נתניהו ב-2017 למאבטח הישראלי שירה למוות במחבל ובאזרח ירדנים במתחם שגרירות ישראל בעמאן הייתה לצנינים בעיני המלך עבדאללה, לאחר שנעתר לאפשר את שובו לישראל.

לאחרונה, [דווח](#) שנתניהו ביקש להיפגש עם עבדאללה, לראשונה מאז ינואר 2023, אך המלך דרש שורת הבהרות במגוון נושאים כתנאי לקיום הפגישה – בין היתר כדי לא להעניק לו הישג "בחינם" לפני הבחירות. בריאיון ל-BBC באוקטובר 2025, [העיד](#) המלך כי למד מניסיונו "לא להאמין לאף מילה" של נתניהו. הוא העריך כי ראש הממשלה ושותפיו הפוליטיים חותרים ל"סכסוך תמידי" המשמר את אחיזתם בשלטון, אך הוסיף כי קיימים בישראל גורמים פוליטיים אחרים הרוצים בשינוי דרכה של הממשלה הנוכחית, שאותם הגדיר "בוני השלום" עמם יוכל לעבוד ברגע שייווצרו התנאים לכך.

הסבר שני לציפייה המצרית-ירדנית לבחירות הוא הזיכרון החיובי יחסית שהותירה "ממשלת השינוי", והתקווה שבתום קמפיין הבחירות האופוזיציה תמיר את סיסמאותיה הניציות במדיניות פרגמטית יותר. ממשלת בנט-לפיד לא הייתה ממשלת החלומות של שתי המדינות: היא לא הפגינה פשרנות מדינית, לא חוללה שינוי עומק במדיניות הישראלית בשטחים ולא פעלה לחידוש תהליך השלום. ובכל זאת, היא זכורה כבת שיח מהימנה, קשובה וקואופרטיבית יותר מהממשלה הנוכחית. כאשר ראש המודיעין המצרי לשעבר, עבאס כאמל, [נשאל](#) בנובמבר 2021 על ההבדלים בין נתניהו לבנט הוא מתח את ידיו לרוחב גופו באופן שרמז שהפער הוא של "שמיים וארץ". בדומה לכך, העיתונאי והפרשן הירדני אוסאמה אל-שריף [ציין](#) בנובמבר 2022 כי בנט אינו מתון, אך "כל אחד טוב מנתניהו".

מאמר שהופיע באתר הירדני הפרו-ממסדי "עמון" ביולי 2026 הגדיל לעשות כאשר [הכתיר](#) בכותרתו את יו"ר מפלגת "ישר", גדי איזנקוט, כ"סיכוי האחרון לשלום". מחברו, אימן אל-חניטי, פרשן לענייני ישראל, הביע תקווה כי הצלחתו בסקרי דעת הקהל האחרונים מעידה על כך ש"הרחוב הישראלי החל להשתחרר מטירוף הקיצוניות בו נתניהו הזינו במשך שלושה עשורים". לדבריו, כרמטכ"ל לשעבר וכאב שכול מודע איזנקוט למחיר המלחמות ומבין כי ביטחון אמיתי לא יושגת על הרחבת ההתנחלויות ועימות עם העולם, אלא על נתיב הסדרה שיהפוך את ישראל לשותפה אזורית אמינה.

ואמנם, ההסבר השלישי – והמרכזי ביותר – לתקווה של מצרים וירדן להחלפת הקואליציה השולטת בישראל הוא שהשתיים [אינן רואות](#) את הבחירות בישראל כבחירה בין טוב לרע, אלא כבחירה בין שתי חלופות בעייתיות שאחת מהן מסוכנת הרבה יותר מן השנייה. בעיניהן, הממשלה הנוכחית מייצגת ימין [המכונה](#) בשיח התקשורתי בשתי המדינות לעיתים קרובות "קיצוני", "דתי", "משיחי" ו"אגרסיבי", ואילו האופוזיציה מייצגת בעיקר ימין "ביטחוני", "פרגמטי" ו"חילוני", הנתפס בתור הרע במיעוטו.

מצרים וירדן מבינות כי שתי הקואליציות האפשריות יעניקו עדיפות לשיקולים ביטחוניים על פני פשרות מדיניות ולא צפויות לקדם בעתיד הנראה לעין הסדר קבע לבעיה הפלסטינית במתווה שלו הן מייחלות, אך עדיין יש ביניהן הבדלים משמעותיים: הממשלה הנוכחית מזוהה עם ניסיון להכרעת הסכסוך מבלי לתת מענה לשאיפות הלאומיות הפלסטיניות; עם רעיונות של התפשטות וסיפוח שטחים; עם עידוד "הגירה מרצון" של פלסטינים למצרים ולירדן – מהלך שנתפס בעיניהן כאיום ישיר על זהותן, ביטחונן וכלכלתן; ועם ערעור היציבות האזורית ושחיקת הסטטוס-קוו במתחם אל-אקצא. מנגד, מצרים וירדן מקוות שקואליציה ימנית-ביטחונית חלופית תנהל את הסכסוך מבלי לקבור סופית כל סיכוי עתידי לפתרון של שתי מדינות, או לכל הפחות, תימנע מצעדים חד-צדדיים שיציבו בפניהן סכנות ישירות.

זאת ועוד, חילופי גברי בישראל עשויים להקנות להן לגיטימציה ציבורית רבה יותר להרחבת מסגרת הנורמליזציה. בהקשר זה, [טען](#) ביולי ד"ר עומר אל-רדאד, פרשן וקצין לשעבר במודיעין הכללי הירדני, כי מדינות ערב החתומות על הסכמי שלום עם ישראל ממתינות בדריכות לתוצאות הבחירות באוקטובר. לדבריו, "יש להניח שממשלה חדשה עם פנים פרגמטיות יותר תעניק לאותן מדינות אשראי פוליטי לזרז פרויקטים כלכליים וביטחוניים משותפים ותפחית את הביקורות הפנימיות עמן הן מתמודדות בשל הקשר עם ישראל. לעומת זאת, המשך [שלטון] נתניהו או עליית כוחות ימין קיצוניים יציבו את המדינות הללו בפני הכרעות קשות".

חששות מצריים-ירדניים נוספים בדרך אל הקלפי

דאגותיהן של מצרים וירדן לקראת הבחירות בישראל אינן מסתכמות בתוצאותיהן. השתיים חוששות מניסיונותיו של נתניהו – בגיבוי נשיא ארצות הברית, דונלד טראמפ – להשיג בזמן שנותר עד יום הבחירות "תמונת ניצחון" שתסייע לו בקלפי. בראייתן, תמונה כזו עשויה להגיע בדמות [פעולה צבאית](#) בלבנון או באיראן שתוצג כמימוש הבטחתו "לשינוי פני המזרח התיכון", או בדמות מהלך מדיני שאפתני שמטרתו להרחיב את "הסכמי אברהם", ללא תמורה ישראלית ראויה בהקשר הפלסטיני.

חשש מצרי-ירדני קונקרטי בהקשר זה הוא מן האפשרות שכישלון נתניהו לרשום "ניצחון מוחלט" מול חמאס, איראן וחזבאללה יוביל את ממשלתו לנקוט מהלכים אגרסיביים, שיסייעו לו בקידום קמפיין הבחירות, אך יאיימו על שתי המדינות ועל הפלסטינים. תרחישי האיום [העולים](#) בשיח המתנהל בשתי המדינות כוללים חידוש המלחמה ברצועת עזה, צעדי סיפוח ועידוד הגירה מרצון בעזה ובגדה המערבית ונקיטת מהלכים חד-צדדיים שיאיימו על הסטטוס קוו במזרח ירושלים.

כך, למשל, השר הירדני לשעבר ד"ר מוחמד אבו-רומאן, המשמש יועץ אקדמי במכון הירדני למדיניות ולחברה, [הזהיר](#) ביוני מפני כוונה ישראלית לכונן "מולדת חלופית" לפלסטינים בירדן. לדבריו, "התממשות של סיוט זה – ממנו חששה ירדן מאז ומעולם – קרובה כיום מאי פעם לנוכח המזימות הישראליות [הצפויות] בחודשים הקרובים לקראת הבחירות בישראל ובחירות האמצע בארצות הברית, אשר יכריעו את עתידו של נתניהו וישפיעו רבות על [מעמדו של] הנשיא טראמפ".

דאגה נוספת [הנשמעת](#) לעיתים במצרים ובירדן נוגעת ליציבות הממשלה הבאה בישראל. הניסיון של ממשלת השינוי, שהחזיקה מעמד כשנה בלבד, לימד את השתיים שממשלה פחות נוחה אך יותר יציבה עשויה להיות עדיפה על ממשלה נוחה אך שבירית. זאת, שכן מהלכים אזוריים ארוכי טווח מצריכים שותף ישראלי חזק, שמסוגל להעביר החלטות ולממש התחייבויות לאורך זמן.

מנגד, יש קולות בשולי השיח במצרים ובירדן [הרומזים](#) שדווקא ממשלה בלתי יציבה – הנתונה למערכות בחירות חוזרות ונשנות – תהיה מרוסנת ומוגבלת יותר לנקוט צעדים עוינים. לפי [היגיון זה](#), ממשלת מעבר של נתניהו עדיפה על ממשלה קבועה ויציבה בראשותו, מאחר שיהיה לה מרחב תמרון מצומצם יותר והיא תתקשה לממש תוכניות מדיניות וצבאיות מרחיקות לכת. יתרון נוסף של ממשלה כזו, כפי [שנרמז](#) בשיח, הוא שיהיה קל יותר למדינות ערב לבודד אותה בזירה הבינלאומית מאשר ממשלה ישראלית חדשה, שתשפר את מעמד ישראל בעולם מבלי להציע שינוי חד במדיניותה.

מן השיח במצרים ובירדן לקראת הבחירות בישראל עולות כמה מסקנות מעשיות הרלוונטיות לכל קואליציה שתתגבש לאחר הבחירות ותהיה מעוניינת בחיזוק יחסיה של ירושלים עם קהיר ועמאן:

ראשית, לממשלה הבאה תינתן הזדמנות לשיקום יחסי השלום עם מצרים וירדן ולחלצם מהשפל אליו נקלעו לאורך שנות המלחמה. רף הציפיות הנמוך בשתי המדינות מהממשלה הבאה משחק לטובתה. בנוסף, אינטרסים משותפים רבים – בכללם פרויקטים משותפים בתחומי הביטחון, הכלכלה, הסחר, האנרגיה, המים, התיירות, התחבורה והתעשייה – ממתנים להנהגה ישראלית שתשכיל לייצר את המסגרת המדינית והאקלים הציבורי שיאפשרו את מימושם. בה בעת, שיפור משמעותי ועמוק יותר במערכת היחסים עם מצרים וירדן יחייב את הקואליציה העתידית למעבר מעממות למדיניות ברורה, שתציג תמורה מהותית בהשוואה למדיניות הממשלה הנוכחית בזירה הפלסטינית.

שנית, על ישראל לגלות יתר קשב לדאגותיהן של מצרים וירדן. הקרנת כוח צבאי מייצרת אפקט אזורי מייצב ומרתיע, אך יש לנהלה ברגישות ובתבונה. הצהרות ומהלכים ל"שינוי פני המזרח התיכון" עלולים להתפרש כתוקפנות, אם יעשו באופן חד-צדדי וייתפסו כאיום על האינטרסים של המדינות השכנות. "שלום מתוך עוצמה" לא ישיג את מטרותיו אם לא יפיג את החששות בקהיר ובעמאן מפני מהלכים כמו עידוד הגירה, סיפוח חד-צדדי, התפשטות טריטוריאלית והעדפת פתרונות צבאיים על דיפלומטיה.

לבסוף, יש חשיבות רבה לשיקום הקשרים רמי הדרג בין ההנהגה בישראל להנהגות במצרים ובירדן. ליחסים הבינאישיים, לאמון ההדדי וליכולת לקיים דיאלוג כן וישיר חשיבות מכרעת ביכולתה של ישראל לגשר על מחלוקות עם שכנותיה, להתגבר על מתחים קיימים ולעצב חזון משותף ומוסכם לעתיד האזור. לפיכך, שיח פורה בין המנהיגים – בתקווה שיחלחל מטה אל גופי הביטחון, הממשלות והחברות – יניח תשתית בריאה ליחסי שלום איתנים, החסינים יותר מפני משברים.

עורכי הסדרה: ענת קורץ, רינת חרש ואלדד שביט.